

ช่วยด้วย.....ไอเป็นเลือด

หมอชู

ผู้อ่านหลายคนที่เป็นแฟนละครโทรทัศน์ คงเคยเห็นพ่อของพระเอก หรือนางเอกที่ทำงานหนักจนสุขภาพทรุดโทรม พอมา ท่าทางหน่อยๆ พ้อวันดีคืนดีก็ໄอเป็นเลือด แล้วไม่นานก็ตายจากพระเอกหรือนางเอกไป แล้วทุกคนก็เดาได้ว่าต้องเป็นวันโรคแน่ๆ แต่จริงๆ แล้ว โรคนี้มีอะไรที่น่ารู้จักมากกว่านั้น หากสนใจลองอ่านต่อไป

วันโรคเกิดจากอะไร

วันโรคเป็นเชื้อแบคทีเรียชนิดหนึ่ง มีชื่อเป็นทางการว่า *Mycobacterium tuberculosis* เชื่อนี้สามารถทนอยู่ในอากาศและสิ่งแวดล้อมได้นาน มักเข้าสู่คนโดยการหายใจเข้า เชื่อนี้เข้าไป แต่ก็อาจเข้าทางอื่น เช่น บาดแผลได้ด้วย

โดยปกติเมื่อร่างกายได้รับเชื้อวันโรค ร่างกายจะสามารถควบคุมเชื่อนี้ได้ระดับหนึ่งทำให้ไม่เป็นโรค เชื้อจะซ่อนอยู่ในร่างกาย หากร่างกายอ่อนแอ เชื่อก็จะกำเริบก่อให้เกิดโรคได้ เช่น เด็กเล็กๆ คนที่เป็นโรคเบาหวาน คนที่ได้รับยากดภูมิคุ้มกัน เช่น สเตียรอยด์ และกลุ่มที่มีปัญหาในปัจจุบัน คือคนไข้เอดส์ ซึ่งทำให้ปัจจุบันพบโรคนี้มากขึ้น

วันโรคเป็นกี่ส่วนใดของร่างกายได้บ้าง

วันโรคมักเป็นที่ปอด โดยหลังจากหายใจเข้าหนึ่งครั้งตัวอยู่ที่ปอด รอเวลาที่ร่างกายอ่อนแอก็จะกำเริบ มีอาการของโรคให้เห็นนอกจากนี้เข้อาจกระจายไปส่วนอื่นๆ ของร่างกาย เช่น สมอง กระดูก ต่อมน้ำเหลือง ไต เป็นต้น หรือหากเข้าทางบาดแผล ก็จะเป็นโรคที่ผิวนั้น

อาการของวันโรคเป็นอย่างไร

อาการของวันโรคขึ้นกับอวัยวะที่เป็นที่พบรอยคือวันโรคปอด จะมีอาการไอเรื้อรัง บางคนมีไข้เรื้อรัง ผอมลง เหนื่อยง่าย คนที่เป็นนานๆ อาจไอมีเลือดปน

วันโรคที่อื่นๆ จะมีไข้เรื้อรัง และอาการอื่นตามอวัยวะที่เป็นโรค เช่น ที่สมองจะมีการปวดหัว อาเจียน ซึมลง ชัก ที่กระดูกจะปวดกระดูกที่เป็น หากเป็นที่กระดูกสันหลังอาจทำให้กระดูกสันหลังคด หรือแตกออกเป็นฝี หากเป็นที่ต่อมน้ำเหลืองจะมีต่อมน้ำเหลืองโต หรือแตกออกเป็นฝี

จะรู้ได้อย่างไรว่าเป็นวันโรค

วันโรคปอด สามารถตรวจได้ค่อนข้างง่าย โดยการเอ็กซเรย์ปอด และตรวจเสมหะเชื้อ แต่วันโรคปอดบางคนและวันโรคในอวัยวะอื่น อาจตรวจได้ค่อนข้างยาก อาจต้องใช้รีเอ็กซเรย์พิเศษ หรือเจาะดูดน้ำ หรือตัดชิ้นเนื้อจากอวัยวะที่สงสัย เพื่อไปตรวจว่าเป็นโรคนี้หรือไม่

วันโรค....เป็นแล้วตายหรือไม่

ปัจจุบันเรามีymaที่เชื่อวันโรคที่ได้ผลดี สามารถรักษาโรคนี้ให้หายขาดได้แต่ต้องใช้ยาหลายตัว และต้องรักษานานอย่างน้อย 6 เดือน หรือจนกว่าหมอยจะสั่งให้หยุดยาจึงจะหายขาด หากรักษาไม่ต่อเนื่องหรือรักษาไม่ครบอาจทำให้เชื้อดื้อยา ทำให้ไม่หาย หรืออาจเสียชีวิตได้

สงสัยเป็นวันโรคต้องทำอย่างไร

หากมีอาการสงสัยว่าเป็นวันโรค ควรรีบหาหมอเพื่อตรวจและรักษาที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือ วันโรคสามารถติดต่อได้ ยิ่งคนที่เป็นวันโรคปอดที่มีเชื้อในเสมหะยิ่งติดต่อง่าย ดังนั้นต้องตรวจคนใกล้ชิดว่าเป็นวันโรคหรือไม่ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนที่ร่างกายอ่อนแอดังกล่าวข้างต้น เคยมีคนไข้วันโรคปอด แต่ไม่สนใจเด็กในบ้านมาตรวจ ปรากฏว่าหลังจากนั้นไม่นานเด็กเป็นวันโรคที่กระดูกสันหลัง ทำให้กระดูกกดทับดีชีวิต อีกรายหนึ่งเด็กเป็นวันโรคที่สมอง ถึงแม้ไม่เสียชีวิตแต่ก็ป่วยถูกอ่อน

จะป้องกันวันโรคได้อย่างไร

ปัจจุบันมีวัคซีนป้องกันวันโรค จึงให้เด็กและครอบครัวทุกคน แต่ป้องกันโรคไม่ได้อย่างเปอร์เซ็นต์ ดังนั้นทุกคนต้องป้องกันโดยการรักษาสุขภาพให้แข็งแรง หากมีคนใกล้ชิดไอเรื้อรัง ควรแนะนำให้ไปตรวจรักษา และไม่คลุกคลีกับคนที่สงสัยเป็นวันโรค

เด็กเล็กๆ หรือที่ภูมิคุ้มกันอ่อนแอบและติดเชื้อวันโรค แต่ยังไม่เป็นโรค หมอกอาจแนะนำให้กินยาป้องกันนาน 6 เดือน ถึง 1 ปี

ไอเป็นเลือด....เป็นวันโรคทุกคนหรือเปล่า

อาการไอเป็นเลือดเป็นอาการหนึ่งของวันโรคปอด แต่ก็อาจเกิดจากโรคอื่น เช่น หลอดลมอักเสบ คนไข้จะไอมีเสมหะ และมีเลือดเป็นสีเข้มเล็กๆ ปนกับเสมหะ ปอดบวมน้ำ มักเกิดในคนไข้โรคหัวใจ จะเห็นอยู่รอบ นอน رابแล้วเห็นอยู่มากขึ้น ไอเสมหะเป็นฟองสีชมพู มะเร็งปอด มีอาการคล้ายวันโรคมาก คนไข้จะเห็นอย่างง่าย ผอม ไอเรื้อรัง และไอมีเลือดเป็นก้อนปนกับเสมหะ มักพบในคนที่สูบบุหรี่ พยาธิใบไม้ในปอด เป็นโรคเขตต่อเนื่องที่คนไม่ค่อยรู้จัก เกิดจากพยาธิชนิดหนึ่งที่ชื่อว่า *Paragonimus* พยาธินี้จะอยู่ในเนื้อบุน้ำจีด คนเป็นโรคนี้ได้จากการกินปูที่ไม่สุก มีอาการคล้ายวันโรคมาก บางครั้งการเอ็กซเรย์ปอดก็ยังคล้ายกัน แต่หากตรวจเสมหะแล้วพบไข่พยาธินี้ ก็จะบอกว่าเป็นโรคนี้ได้

ภาพถ่ายเอ็กซเรย์ปอดคนไข้ที่เป็นวันโรคที่ปอด

ไอเรื้อรัง....เป็นวันโรคทุกคนหรือเปล่า

อาการไอเรื้อรัง นอกจากวันโรคแล้ว อาจเกิดจากโรคหัวใจ (ทำให้ปอดบวมน้ำ) หรืออาจเกิดจากหลอดลมอักเสบเรื้อรังหรือถุงลมโป่งพองสองโรคนี้มักพบในคนที่สูบบุหรี่ คนไข้จะมีอาการไอ มีเสมหะ เหนื่อยง่าย นอกจากนี้อาจเกิดมะเร็งปอด และภูมิแพ้ได้ด้วย

ดังนั้นทุกคนที่มีอาการไอเป็นเลื่อดหรือไอเรื้อรังควรหาหมอเพื่อรับการตรวจรักษาที่ถูกต้อง